Christian 7.s

FØDSELSDAGS-FEST

KGL SAMLING
Koldinghus

CHRISTIAN 7.S FØDSELSDAGSFEST

Den 29. januar 1803 holdt Danmarks konge Christian 7. en stor fødselsdagsfest for mere end 150 gæster på Amalienborg. Kun de fineste af gæsterne sad ved samme bord som kongen.

Tjenerne havde travlt til festen, for de skulle servere tre retter mad. Desserten var den fineste og dyreste, og her kunne Kongen virkelig vise, hvor rig han var.

Gæsterne fik bl.a. to slags is, kiks, marcipan, marmelade i konfekt-muslinger, gelé, varm chokolade, kaffe og sukkerkogt frugt.

På bordet var der også fire store sukker-figurer, som man ikke spiste – de var kun til pynt.

Ved Christian 7.s bord fik gæsterne en særlig overraskelse; De var de allerførste, der prøvede Kongens nye og meget dyre tallerkener og kopper af porcelæn – *Flora Danica-stellet*[1].

Johannes Senn, 1807.

Foto: Maria Tuxen Hedegaard

1 Et stel er en samling af porcelænsting, som man bruger til at dække bord med – fx tallerkener, kopper, kander, skåle og fade.

Christian 7. – en konge uden magt

Christian 7. blev født i 1749, og hans mor døde, da han var to år gammel. Under et år efter giftede hans far Frederik 5. sig igen. Da Christian var knap 17 år gammel, døde faren af druk, og Christian blev konge.

Christian 7. var konge i den tid, man kalder for *Enevælden*[2]. Det betød, at han kunne bestemme alting selv uden at spørge andre. Hvis han skrev under på en lov, så gjaldt den – uanset om den var fornuftig eller ej.

Der var bare et problem: Christian 7. var psykisk syg og kunne ikke overskue at styre landet. Det havde andre benyttet sig af, så de kunne få magten over Danmark. Mens Christian 7. var konge, skete det tre gange:

Lægen **Struensee** blev Kongens ven i 1768 og fik ham til at lave en masse nye love. Kongen skrev næsten altid bare under uden at læse, hvad der stod.

Struensee mente, at lovene gjorde Danmark til et bedre land. Andre mente, at det gik for hurtigt med de mange ændringer.

Mange folk kunne ikke lide Struensee, fordi han blev kæreste med **Dronning Caroline Mathilde,** som var gift med Christian 7.

Christian 7., Caroline Mathilde og Struensee med hofdame (Kristian Zahrtmann, 1873)

*2 Tiden fra 1660-1849 kalder man i Danmark for **Enevælden**. Ordet ene-vælde betyder, at der kun er én, der bestemmer – kongen. Man mente, at kongens magt var givet af Gud. Når en konge døde, blev hans ældste søn den nye konge.*

CHRISTIAN 7.S FØDSELSDAGSFEST

Christian 7.s stedmor hed **Juliane Marie.** Hun havde sønnen Frederik, som var halvbror til Kongen. Frederik blev også kaldt for **Arveprinsen.**

Juliane Marie og Arveprinsen ville gerne have magten, så i 1772 fik de Struensee arresteret.

Juliane Marie med et maleri af Arveprinsen
(J. G. Ziesenis, 1766)

Han blev dømt til døden og henrettet for sit forhold til Dronning Caroline Mathilde. Derefter var det Juliane Marie og Arveprinsen, der bestemte, selvom det stadig var Christian 7., der var konge.

I 1784 blev Christian 7.s søn **Frederik (6.)** konfirmeret og skulle første gang med til *statsråd*[3]. Han havde et stykke papir med, hvor der stod, at han skulle have magten i stedet for Juliane Marie og Arveprinsen. Frederik (6.) lagde papiret foran sin far, der skrev under uden at læse det.

Arveprinsen og Frederik kom op at slås om papiret og Kongen, men det endte med, at Frederik (6.) vandt. Han havde derefter magten over Danmark og blev selv konge i 1808, da Christian 8. døde.

Juliane Marie og Arveprinsen blev ved hoffet, selvom de to dele af familien havde det svært med hinanden.

Frederik 6. som kronprins
(Jens Juel, 1784)

3 Et statsråd var et møde, hvor kongen og hans rådgivere talte om, hvilke love der skulle laves.

Flora Danica – bøger og porcelæn

Tiden fra ca. 1750-1800-tallet kaldes for *Oplysningstiden*[4], fordi man var meget optaget af videnskab. Man mente, at viden og fornuft kunne gøre verden til et bedre sted.

I Danmark fik man den ide, at man ville tegne og beskrive alle de planter, der fandtes i landet. På den måde kunne man finde ud af, hvilke planter, der var nyttige eller spiselige, så man kunne tjene penge på dem.

Alle tegningerne blev samlet i hæfter og bøger, som fik navnet *Flora Danica*. Det betyder *Danmarks planter*. Man begyndte at indsamle og tegne planter i 1761.

I 1775 tid åbnede Danmarks første porcelænsfabrik med støtte fra Juliane Marie. Porcelæn var dyrt at lave, så det blev kaldt for "det hvide guld", og kun de rigeste havde råd til at købe det.

På et tidspunkt fik man den ide, at man ville lave et porcelænsstel med planterne fra Flora Danica-bøgerne malet på. Vi ved ikke præcist hvornår, eller hvem der fik ideen. Det meget dyre Flora Danica-stel skulle bruges ved Christian 7.s hof, så Kongen kunne vise, hvor rig han var.

4 Oplysningstiden var i Danmark ca. 1750-1800. Man troede på, at mennesket kunne styre naturen og historien gennem viden og fornuft.

Fotos: Iben Kaufmann

Vilde fakta – Vidste du det?

Det tog over 120 år at lave Flora Danica-bøgerne.

Det første Flora Danica-stel blev lavet, så der var nok til 100 gæster. Der var i alt 1802 dele. Det tog mindst 13 år at lave, og prisen for stellet var 23.224 *rigsdaler*[5]. En almindelig arbejdsmand skulle arbejde hver dag i over 380 år for at tjene så mange penge.

Porcelænsblomsterne på stellets skåle ligner næsten rigtige blomster. De er så svære at lave, at man ikke kan gøre det i dag.

Flora Danica er så tyndt og skrøbeligt, at der er gået en tallerken eller andet i stykker, næsten hver gang man har brugt det. Ved Christian 7.s fødselsdagsfest i 1803 blev en dyb og en flad tallerken ødelagt.

Foto: Iben Kaufmann

5 Et statsråd var et møde, hvor kongen og hans rådgivere talte om, hvilke love der skulle laves.

Opgaver

1. Hvad var der særligt ved Christian 7.s fødselsdag i 1803?
2. Forklar med dine egne ord, hvad Enevælden var.
3. Kunne du tænke dig at måtte bestemme over alting i hele Danmark? Hvorfor / hvorfor ikke?
4. Tænk over: Hvorfor vil folk gerne have magt?
5. Hvorfor var Christian 7. ikke en god konge?
6. Hvem havde taget magten fra Christian 7.?
7. Forklar, hvad Oplysningstiden var.
8. Tror du, at man kan styre naturen og historien bare man ved nok om videnskab? Hvorfor / Hvorfor ikke?
9. Hvorfor blev porcelæn kaldt for "det hvide guld"?
10. Hvad er Flora Danica?

Nu er I klar til at besøge Koldinghus. Her skal I prøve at være tjenere ved Christian 7.s fødselsdagsfest. I får også lov at se det fine Flora Danica-stel og undersøge fortiden. Til sidst skal I designe jeres eget kongelige stel.

Foto: Iben Kaufmann